

สรุปข่าวการระบาดระหว่างวันที่ 20 - 26 ตุลาคม 2545

โดย น.พ. ศุภเลิศ เนตรสุวรรณ

อุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

รายงานการเกิดโรค/การระบาดใหม่

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	การดำเนินการ
โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) ด.ม่อนจอง อ. อมก๋อย จ. เชียงใหม่ 2 ต.ค. 45	สสจ.เชียงใหม่	ได้รับรายงานสอบสวนโรค จาก สสจ.เชียงใหม่ มีผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า 1 ราย เป็นหญิงชาวไทยภูเขา อายุ 58 ปี อาศัยอยู่ที่ ด.ม่อนจอง อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 2 ต.ค. 45 โดยมีอาการปวดแขนข้างขวา มีไข้ ต่อมามีอาการกลืนลำบาก ถูกลมจะมีการเกร็งและสั่น หอบเหนื่อย เข้ารับการรักษาที่ ร.พ.มหาราชเชียงใหม่ วันที่ 5 ต.ค. และเสียชีวิตในวันที่ 7 ต.ค. ผลการตรวจเนื้อสมองและ น้ำไขสันหลัง ให้ผลบวกต่อเชื้อ rabies ผู้ตายมีประวัติถูกลูกสุนัขที่บ้านกัดบริเวณหัวแม่มือขวา เมื่อวันที่ 28 มิ.ย.45 เป็นแผลมีเลือดออก หลังจากนั้นล้างแผลด้วยน้ำเปล่า ไม่ได้มารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และสุนัขถูกฆ่าตายหลังจากนั้น 1 วัน ไม่ได้นำหัวสุนัขส่งตรวจ มีผู้ถูกสุนัขตัวเดียวกันกัด 5 ราย และสัมผัสกับผู้ป่วย 23 ราย ทั้งหมดได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว	จบการติดตาม
โรคคอตีบ (Diphtheria) ด. แสงพันธ์ อ. เมือง จ. สุรินทร์ 18 ต.ค. 45	สสจ.สุรินทร์	เด็กชายไทย อายุ 3 ปี 3 เดือน อยู่ที่ ด.แสงพันธ์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ มีประวัติการได้รับวัคซีนเฉพาะโปลิโอ (ไม่ได้รับวัคซีนอื่น ๆ) เนื่องจากมารดาไม่ได้พาไปรับวัคซีน เพราะมีประสบการณ์ว่าเคยพาบุตรคนโตไปรับวัคซีนแล้วบวมบริเวณที่ฉีด เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 18 ต.ค. 45 ด้วยอาการไข้ เจ็บคอ มีแผ่นเยื่อที่ทอลซิล เข้ารักษาที่ ร.พ.สุรินทร์วันที่ 19 ต.ค.45 ขณะนี้ยังใช้เครื่องช่วยหายใจอยู่ ผล throat swab เบื้องต้นเป็น Diphtheria และกำลังตรวจ	จบการติดตาม

		ทางชีวเคมีอยู่	
โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	การดำเนินการ
		จากการสอบสวนไม่พบผู้ป่วยรายอื่นอีก พบผู้สัมผัสใกล้ชิดคิด รวม 34 ราย เป็นผู้สัมผัสในครอบครัว 3 ราย และในชุมชน 31 ราย ผลการทำ throat swab ทั้ง 34 ราย ไม่พบเชื้อทั้งหมด ได้ให้ยา Erythromycin แก่ผู้สัมผัสใกล้ชิดทุกราย สสจ. สุรินทร์ได้สำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในพื้นที่ดังกล่าว และควบคุมป้องกันโรคในพื้นที่แล้ว	
โรคคอตีบ (Diphtheria) จ. กำแพงเพชร 25 ต.ค. 45	สสจ. กำแพงเพชร	ได้รับรายงานการสอบสวนโรคคอตีบ 1 ราย เป็นเด็กชายไทย อายุ 10 ปี อาศัยอยู่ที่ หมู่ 3 ต.ท่าพุทรา อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร มีประวัติการเจ็บป่วยเดิม แพทย์ให้การวินิจฉัยเป็นโรคหัวใจแต่กำเนิด เมื่ออายุ 8 ปี เป็นนักเรียนชั้น ป.4 รร.บ้านท่าพุทรา ครั้งนี้เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 13 ส.ค.45 ด้วยอาการ ไอ เหนื่อย เข้ารับการรักษาที่ ร.พ.คลองขลุง เมื่อวันที่ 19 ส.ค.45 ซึ่งส่งต่อไป รพ.กำแพงเพชรวันที่ 20 ส.ค. 45 แพทย์วินิจฉัย Fever caused with cardiomegaly และส่งตรวจ Hemoculture ที่ห้องปฏิบัติการ รพ. กำแพงเพชร พบว่าเป็นเชื้อคล้ายคอตีบ จึงส่งตรวจยืนยัน ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งยืนยันผล พบ <i>Corynebacterium diptheriae</i> เมื่อวันที่ 30 ก.ย.45 สสจ.ได้ออกสอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ เมื่อวันที่ 30 ก.ย. – 8 ต.ค. 45 ผู้ป่วยมีประวัติได้รับ DT 2 ครั้ง (ชั้นเสริม ขณะเรียนชั้น ป.1) แต่ไม่ทราบประวัติการได้รับวัคซีนตั้งแต่แรกเกิดถึง 4 ปี จนท.ในพื้นที่ได้ทำ throat swab ในผู้สัมผัสใกล้ชิด 10 ราย ผลไม่พบเชื้อ ได้ติดตามพร้อมให้ยา Erythromycin แก่ผู้สัมผัสทุกราย และได้ให้วัคซีน กระตุ้นในเด็กที่ได้รับวัคซีนไม่ครบ	จบการติดตาม

		หรือยังไม่เคยได้รับมาก่อน	
โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	การดำเนินการ
ผู้เสียชีวิต จากการติดเชื้อในกระแสโลหิต (Septicemia) ภายหลังการฝังเข็ม จ. ศรีสะเกษ	สสจ.ศรีสะเกษ	ได้รับรายงานสอบสวนเบื้องต้น ว่ามีผู้ที่มีประวัติฝังเข็มแล้วเสียชีวิต 2 ราย รายแรก เป็นหญิง อายุ 68 ปี อยู่ที่ บ้านก้านเหลือง ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ มีประวัติไปรับการฝังเข็มที่ขา เพื่อรักษาอาการปวดขา กับหมอฟันบ้านที่ อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร เมื่อวันที่ 14 ก.ย. 45 หลังจากนั้นมีการอักเสบที่บริเวณฝังเข็ม เข้ารับการรักษาที่ ร.พ.ศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 20 ก.ย. 45 และเสียชีวิต เมื่อวันที่ 23 ก.ย 45 แพทย์วินิจฉัยเป็น Septicemia from cellulitis รายที่ 2 เป็นหญิงอายุ 56 ปี อยู่ที่ หมู่บ้านก้านเหลือง เช่นเดียวกับผู้เสียชีวิตรายแรก มีประวัติไปรับการฝังเข็มกับหมอกันเดียวกันและวันเดียวกันกับรายแรก เพื่อรักษาอาการปวดขา ต่อมา มีการอักเสบบริเวณที่ฝังเข็ม รักษาที่คลินิก อาการไม่ดีขึ้น จึงเข้ารับการรักษาที่ ร.พ.ศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 4 ต.ค. 45 และเสียชีวิตเมื่อวันที่ 12 ต.ค.45 แพทย์วินิจฉัย septic arthritis right knee with rule out necrotizing fasciitis right thigh จากการสอบสวนโรคทั้ง 2 ราย ไปรับการฝังเข็มกับหมอฟันบ้านที่ชื่อหมอแสง ซึ่งมีสถานที่ประกอบการอยู่ในอำเภอคำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร ซึ่งอยู่ห่างจากที่พัก 80 กม. มีผู้ไปรับการฝังเข็มจากบ้านก้านเหลืองด้วยกันเมื่อวันที่ 14 ก.ย. 45 รวม 7 ราย เป็นผู้เสียชีวิต 2 ราย และอีก 1 ราย มีอาการไข้ แต่รักษาที่คลินิกแล้วอาการดีขึ้น ที่เหลือไม่มีอาการผิดปกติ ทางสสจ.แนะนำให้ไปตรวจสุขภาพ พร้อมตรวจเลือด และ ให้อาหารป้องกัน	ติดตามสถานการณ์

		บาดเจ็บแล้ว ได้ประสานให้ทางจังหวัดยโสธร ทำการสอบสวนรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อความ ปลอดภัยของประชาชนจากกรณีนี้แล้ว	
โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	การดำเนินการ
โรคไขสมองอักเสบ (Encephalitis) อ. เกาะสมุย จ. สุราษฎร์ธานี 19 ต.ค. 45	ร.พ. สุราษฎร์ธานี สสจ. สุราษฎร์ธานี	มีผู้ป่วยโรคไขสมองอักเสบ 2 ราย กำลังรักษาอยู่ ที่ ร.พ.สุราษฎร์ธานี รายแรก เป็นผู้ป่วยเด็กชาย อายุ 7 ปี อาศัยอยู่ที่ อ. เกาะสมุย ไม่ทราบประวัติ การได้รับวัคซีน เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 19 ต.ค. 45 มี อาการไข้ ปวดศีรษะ ต่อมามีอาการชักเกร็ง ไม่รู้ตัว ญาตินำส่ง ร.พ.เกาะสมุย และได้รับการส่งต่อมา รักษาที่ ร.พ.สุราษฎร์ธานี ผลการตรวจน้ำไขสันหลัง ไม่พบเชื้อ และไม่ได้ส่งซีรัมตรวจAntibody ต่อเชื้อ JE ขณะนี้อยู่ในภาวะไม่รู้สีกตัว (coma) รายที่ 2 อายุ 15 ปี ภูมิลำเนา อ. เกาะสมุย แต่อยู่คนละตำบลกับผู้ป่วยรายแรก ไม่ ทราบประวัติการได้รับวัคซีน เริ่มมีอาการเมื่อวันที่ 19 ต.ค.45 ต่อมาชัก เกร็ง ญาตินำส่ง ร.พ. สุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 ต.ค.45 ขณะนี้อยู่ใน ภาวะไม่รู้สีกตัว ได้ประสานให้เจ้าหน้าที่ระบาด วิทยาในพื้นที่สอบสวน และประสานทาง ร.พ. สุราษฎร์ธานี ในการส่งน้ำไขสันหลัง และซีรัมส่ง ตรวจกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	ติดตาม สถานการณ์
โรคไขสมองอักเสบ (Japanese Encephalitis) จ. อุตรดิตถ์	สสจ.อุตรดิตถ์	ได้รับรายงานว่ามีผู้ป่วยชายลาวอายุ 24 ปี อาชีพ รับจ้าง เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 20 ส.ค. 45 ด้วยอาการของ ไขสมองอักเสบ มาการรักษาที่ ร.พ.บ้านโคก และส่งตัวมารักษาต่อที่ร.พ.อุตรดิตถ์ ได้รับการเจาะ น้ำไขสันหลังวันที่ 9 ก.ย. 45 (ประมาณ 20 วัน หลังจากเริ่มป่วย) ส่งตรวจที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผลการตรวจด้วยวิธี ELISA พบ <i>Japanese B IgM</i> 123 unit ผู้ป่วยเสียชีวิตในวันที่ 11 ต.ค. 45 ทาง	จบการติดตาม

		จังหวัดได้เฝ้าระวังโรคไข้สมองอักเสบในบริเวณพื้นที่ อ.บ้านโคก ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับประเทศลาวซึ่งเป็น เขตที่อยู่ของผู้ป่วยรายนี้ เนื่องจากไม่แน่ใจว่าผู้ป่วย รายนี้จะเข้ามาพักอยู่กับญาติในเขตประเทศไทย ก่อนป่วยหรือไม่ (จากการสอบสวนพบปัญหาด้าน ภาษาในการสื่อสาร) แต่ขณะนี้ยังไม่พบผู้ป่วยเพิ่ม	
--	--	--	--

ข้อมูลเพิ่มเติมรายงานการเกิดโรค/การระบาดต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	การดำเนินการ
โรคอุจจาระร่วง อย่างแรง (Severe diarrhoea) จ.ชลบุรี	สสจ.ชลบุรี	ไม่ได้รับรายงานผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้น	จบการติดตาม
โรคอุจจาระร่วง อย่างแรง (Severe diarrhoea) จ.ลพบุรี	สสจ.ลพบุรี	ผู้ป่วยหญิง อายุ 6 ปี ที่รายงานเมื่อสัปดาห์ก่อน (ม. 5 ต. บ้านพึง อ. บ้านหมี่) ตรวจพบเชื้อ <i>Vibrio cholerae</i> El Tor hikojima อยู่ระหว่างการติดตามส่งผลไปตรวจยืนยันที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้ยังไม่ทราบผล	ติดตามผล
ผลการตรวจทาง ห้องปฏิบัติการโรค ตาแดง (Conjunctiviti s) อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี และ อ.บ้านฉาง จ.ระยอง	กรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์	ผลการตรวจวินิจฉัยทางน้ำเหลือง กรณีการ ระบาดของโรคตาแดง เมื่อเดือนกันยายน 2545 โดยวิธี micro-neutralization จาก จำนวนตัวอย่าง (pair sera) 10 ราย ให้ ผลบวก ต่อเชื้อ <i>Coxsackie A24v</i> . จำนวน 7 ตัวอย่าง อีก 3 ตัวอย่างให้ผลลบ ส่วนผลการ เพาะเชื้อยังไม่ทราบผล	ติดตามผล ทางห้อง ปฏิบัติการ

บันทึกท้ายบท

ซูปหูฉลาม เป็นเมนูยอดนิยมของมนุษย์นักบริโภคทั้งหลาย ด้วยความเชื่อและค่านิยมว่ามีคุณค่าทางโภชนาการมหาศาล ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว คุณค่าทางอาหารเทียบเท่ากับปลาหูฉลามตัวหนึ่งเท่านั้น (ซูปหูฉลาม 100 กรัมให้พลังงาน 282 กิโลแคลอรี และปลาหู 100 กรัม ให้พลังงาน 233 กิโลแคลอรี)

หูลามที่นำมาทำหูลามนั้น ความจริงแล้วเป็นครีบของปลาหูลาม ตั้งแต่ครีบหลัง ครีบแก้ม ครีบท้อง และหาง ครีบขนาดใหญ่จะมีราคาแพงกว่าขนาดเล็ก ปลาหูลามที่พบตามแนวชายฝั่งประเทศไทยมีมากกว่า 7 ชนิด เช่น หูลามหัวมน หูลามเสือ หูลามหัวบาตร หูลามครีบดำหรือหูลามดำ หูลามครีบขาวหรือหูลามขาว และหูลามไก่หรือหูลามนางฟ้า เป็นต้น หูลามบางชนิดเท่านั้นที่นิยมนำมาทำหูลาม

องค์กรอนุรักษ์สัตว์ป่านานาชาติ (WildAid) ได้รณรงค์ไม่บริโภคหูลามเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์ และเปิดเผยผลงานวิจัยการปนเปื้อนของสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น สารปรอทในหูลาม เป็นต้น

อันตรายจากสารโลหะหนัก มีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์อย่างถาวร หากสตรีมีครรภ์ บริโภคจะทำให้การก่อตัวและการทำงานของเซลล์สมองทารกในครรภ์ช้าลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง แม้จะได้รับปริมาณน้อย ก็ทำให้ระบบประสาทบกพร่องได้ ในระยะยาวเด็กจะมีการพัฒนาการเดิน พูด แยก ระดับเสียงสูง เสียงต่ำ และการตอบสนองของระบบประสาทช้าลง ผลกระทบในผู้ใหญ่ ทำให้ระบบประสาทการเรียนรู้เสื่อมลง ทำลายการทำงานของระบบภูมิคุ้มกัน และหัวใจ

เส้นทางการค้าหูลามในประเทศไทย มาจากร้านค้าและผู้ค้าส่งย่านเยาวราช และบริเวณใกล้เคียง ประชากรหูลามในน่านน้ำไทยลดลงเนื่องจากการจับมากเกินไป ทำให้ต้องนำเข้าหูลามจากประเทศฮ่องกง สเปน แอฟริกา และนอร์เวย์ โดยเฉพาะฮ่องกงเป็นแหล่งนำเข้าหูลามจากทั่วโลก ก่อนส่งต่อไปจำหน่ายในประเทศอื่นๆ ในเอเชีย หูลามที่บริโภคในประเทศไทยมีการนำเข้าจากฮ่องกง ประมาณร้อยละ 90

เอกสารอ้างอิง

1. “หูลามจะสิ้นชื่อ” วารสารกษิณี Vol.18 No.9 ฉบับเดือนกันยายน 2544 พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร
2. จิระยุทธ อำนาจผล “หูลาม” นิตยสารโลกกว้าง กลางแจ้ง ปีที่ 9 ฉบับที่ 97 เดือน กรกฎาคม 2544 ปี เค อินเตอร์พริ้นส์

คณะที่ปรึกษา	นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศรี
บรรณาธิการที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร นายองอาจ เจริญสุข
บรรณาธิการประจำฉบับ	นายองอาจ เจริญสุข
บรรณาธิการผู้ช่วย/ฝ่ายผลิต	นางกาญจณีย์ คำนาคแก้ว
งานข้อมูล	นางสาวเพ็ญศรี จิตนันททรัพย์ นางลัดดา ลิขิตยงวรา นางอนงค์ แสงจันทร์ทิพย์ นายประเวศน์ เข้มชื่น
งานพิสูจน์อักษร	นางพญศิริ วัฒนาสุรศักดิ์ นางกาญจณีย์ คำนาคแก้ว นางสาวสิริลักษณ์ รังษิวงศ์ นายสุเทพ อุทัยฉาย
งานพิมพ์	นางสาวภัทรา กาดีโณ
ออกแบบปกและจัดทำรูปเล่ม	นายถนอม พุกกะนันทน์ นายประมวล ทุมพงษ์
งานสมาชิกและการจัดส่ง	นางสาววรรณศิริ พรหมโชติชัย นางนงลักษณ์ อยู่ดี นายสวัสดิ์ สว่างชม